

Reactie consultatie Wet chartaal betalingsverkeer

Rabobank heeft met interesse kennisgenomen van het wetsvoorstel chartaal betalingsverkeer.

Belang van contant geld

Het gebruik van contant geld is de afgelopen jaren sterk afgenomen. Als de huidige trend in het gebruik zich zou voortzetten, zou in 2030 slechts 9% van de toonbankbetalingen contant zijn, volgens het PwC rapport Toekomstige inrichting van de chartale keten (2023). Consumenten maken steeds meer gebruik van alternatieve betaalmethodes die meer gebruiksgemak bieden. Deze verandering in klantgedrag en de populariteit van digitale betaalmiddelen laat zich ook vertalen in de betaalmogelijkheden die winkeliers aanbieden. Winkeliers kunnen daar ook andere overwegingen bij hebben: bijvoorbeeld de kosten of het risico op overvallen. Wij zien echter dat verschillende klanten ook in de toekomst behoefte blijven houden aan contant geld. Of dit nu is vanwege de inclusiviteit die contant geld biedt, het gebruik van contant geld als budgetteringsmiddel, het gebruik van contant geld voor maximale privacy of andere redenen: dit vraagt om een goede voorziening van contant geld op de Nederlandse markt. Als coöperatieve bank levert Rabobank graag haar bijdrage om contant geld bereikbaar, betrouwbaar en betaalbaar te houden.

Daarom heeft Rabobank, samen met ABN AMRO en ING, enkele jaren geleden al Geldmaat opgericht, en daarnaast actief bijgedragen aan de totstandkoming van het Convenant Contant Geld. Onze maatschappelijke rol vullen we breder in: zo ondersteunt Rabobank klanten in kwetsbare posities met hulp bij (zelfstandig) bankieren. Daarom blijven onze basis bankzaken ook niet-digitaal beschikbaar en bieden wij educatie, bijvoorbeeld cursussen in samenwerking met SeniorWeb. Of zorgen we er samen met andere grootbanken voor dat er duidelijke informatie over bankieren beschikbaar is, zowel digitaal als fysiek. De bankinformatiepunten in bibliotheken zijn hier een voorbeeld van. De Digihulplijn biedt antwoorden via de telefoon voor mensen die moeite hebben met bankieren.

Gegeven het afnemende gebruik begrijpen wij de stap naar wetgeving om zo de maatschappelijke rol van contant geld richting de toekomst te waarborgen. In de wet wordt hiervoor een basisdienstverlening geschetst voor Nederlandse rekeninghouders. Wij steunen de insteek van de wetgever om alle banken te verplichten deze diensten aan te bieden. Hiermee wordt gegarandeerd dat alle rekeninghouders in Nederland toegang tot contant geld blijven houden, ondanks het teruglopende gebruik.

Reactie Rabobank

Wij maken hierbij graag gebruik van de geboden consultatiemogelijkheid. Het valt ons op dat de Wet chartaal betalingsverkeer in omvang relatief beperkt is. Veel elementen zullen nader worden ingevuld aan de hand van Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB). Wij willen hierbij de wetgever verzoeken om de proportionaliteit van deze wet op het geheel van maatregelen te beoordelen en dus op de combinatie van wet en AMvB. Op dit geheel krijgen wij graag nogmaals een consultatiemogelijkheid.

Graag willen wij hierbij een aantal suggesties doen voor nadere aanscherping voor het huidige concept van de Wet chartaal betalingsverkeer:

- a) Hanteer een toekomst bestendige verrekening voor de kosten van de basisinfrastructuur
- b) Creëer level-playing field tussen waardetransporteurs en banken
- c) Stel dezelfde veiligheidseisen aan de basisinfrastructuur en overige aanbieders van geldautomaten
- d) Dek risico's marktconcentratie af
- e) Verduidelijk Wwft verantwoordelijkheden
- f) Verduidelijk prijsstelling van de basisinfrastructuur

Ad a) Hanteer een toekomst bestendige verrekening voor de kosten van de basisinfrastructuur

Gegeven de oplopende kosten per transactie begrijpen wij de voorkeur van het Ministerie van Financiën om de kosten van chartale dienstverlening te verdelen over alle rekeninghouders van de banken. Rabobank steunt dit, maar de voorgestelde invulling hiervan lijkt ons geen toekomst vaste oplossing. In het huidige wetsvoorstel is namelijk de insteek om de kosten van de chartale basisinfrastructuur aan de banken door te belasten aan de hand van het aantal chartale opname- en storttransacties. Dit staat naar ons gevoel op gespannen voet met het doel van de wetgeving; namelijk voorzien in het maatschappelijk belang van contant geld op een toekomst vaste wijze. Een verdeling van de kosten van de basisinfrastructuur aan de banken aan de hand van een tarief per transactie past hier in onze ogen niet bij. Mede vanwege het feit dat een groot deel van de kosten voor de basisinfrastructuur vast zijn en dus niet meebewegen met het volume. Dat maakt een dergelijke verrekening naar ons idee niet toekomst bestendig gegeven het afnemende gebruik van contant geld.

Uiteindelijk betalen klanten de kosten die banken moeten maken om hun diensten aan te kunnen bieden. In een extreem scenario zorgt de verrekening aan de hand van kosten per transactie in een dalende markt ervoor dat de bank waarvan de klant de allerlaatste cash opname of storting doet alle kosten om contant geld dienstverlening in stand te houden doorberekend krijgt. En daarmee dus alle rekeninghouders van die desbetreffende bank. Dat lijkt ons niet in de geest van de wet. Bovendien wordt daarmee indirect een prikkel in stand gehouden om minder gebruik van contant geld te stimuleren, aangezien dit leidt tot lagere kosten voor marktpartijen. Terwijl andere partijen dan te maken krijgen met hogere kosten gegeven het feit dat de vaste kosten gedekt moeten worden. Deze verschillen komen naar voren in de verschillende pakketkosten die klanten betalen voor het aanhouden van hun rekening. De pakketkosten van de klanten van de banken waar de meeste gebruikers van contant geld zitten zullen dan de sterkste stijging kennen.

Om beter aan te sluiten bij de geest van de wetgeving ligt een andere grondslag voor de verdeling van de kosten van de basisinfrastructuur aan banken meer voor de hand. Wij zijn van mening dat het aantal rekeningen ook hier een juiste maatstaf voor kan zijn. Dit kan als alle Nederlandse banken naast voor het storten ook verplicht klant worden bij de basisinfrastructuur voor het opnemen van contant geld. Op die manier betalen ook de rekeninghouders van de banken die bijvoorbeeld geen ondersteuning bieden aan niet-digitale klanten en daarom klanten hebben die weinig contant geld gebruiken mee aan het in stand houden van de dienstverlening. Hiermee wordt voorkomen dat klanten van een bank die wel niet-digitale klanten bedient een hogere bijdrage via hun pakketkosten leveren aan het in stand houden van de contant geld voorzieningen in Nederland dan dat klanten van een puur digitale bank doen, ongeacht of zij zelf daadwerkelijk gebruik maken van contant geld.

Wij begrijpen dat de wetgever zich zorgen maakt over de oplopende kosten per transactie als gevolg van het afnemende gebruik van contant geld en de hoge vaste kosten van de cash infrastructuur. Die

zorgen ervoor dat klanten die aangewezen zijn op contant geld geconfronteerd worden met hoge kosten. In het TICKET-onderzoek is door PwC aangegeven dat het omslaan van de kosten voor het opnemen en storten naar alle rekeninghouders 8 tot 10 euro aan extra kosten per rekening per jaar betekent, ook als zij zelf geen gebruik maken van contant geld.¹ Gegeven de huidige tarieven voor een betaalpakket gaat dit om een aanzienlijk bedrag per rekeninghouder.

Ad b) Creëer level-playing field tussen waardetransporteurs en banken

Een van de doelstellingen van de wetgeving is om continuïteit op de markt van waardetransporteurs te waarborgen. Deze partijen zijn niet alleen leverancier voor het bevoorraden van geldautomaten van de basisinfrastructuur, maar leveren ook zelfstandig waardetransportdiensten in het retail-kanaal. Deze diensten concurreren met de diensten die banken zakelijke klanten bieden op basis van de dienstverlening van de basisinfrastructuur. Met het oog op de eerdergenoemde continuïteit vinden wij het niet passend om de prijzen die banken hiervoor mogen rekenen te maximeren, terwijl de waardetransporteurs commerciële prijzen voor hun dienstverlening mogen blijven vragen. Iets wat zij uit hoofde van continuïteit van hun onderneming ook moeten. Het maximeren van de prijzen voor de dienstverlening die de banken via de basisinfrastructuur (Geldmaat) bieden zal ertoe leiden dat de banken verplicht worden door de wetgever om hun prijs per transactie kunstmatig laag te houden, hetgeen een ongelijke situatie met zich meebrengt. Dit zal een nadelig effect hebben op het verdienpotentieel van de waardetransporteurs en daarmee hun continuïteit. Wij zijn daarom van mening dat deze ongelijke behandeling niet bijdraagt aan de stabiliteit van de markt en vragen de wetgever om de vaststelling van prijzen voor de zakelijke markt gelijk te behandelen voor het bancaire- en retail-kanaal.

Ad c) Stel dezelfde veiligheidseisen aan de basisinfrastructuur en overige aanbieders van geldautomaten

In de Memorie van Toelichting wordt aangegeven dat de automaten van de basisinfrastructuur (Geldmaat) via AMvB verplicht worden om te voldoen aan verschillende eisen, zoals bijvoorbeeld veiligheidsmaatregelen om plofkraken tegen te gaan. In het conceptvoorstel worden dergelijke eisen niet gesteld aan overige aanbieders van geldautomaten, de zogenaamde IAD's. In onze ogen is dat niet juist: een plofkraak heeft dezelfde gevolgen voor de omgeving, onafhankelijk van het eigenaarschap van de automaat. We vragen de wetgever dan ook hier om een gelijke behandeling tussen de basisinfrastructuur (Geldmaat) en de IAD's.

Ad d) Dek risico's marktconcentratie af

Voor waardetransporteurs wordt er aangegeven dat zij commerciële prijzen mogen rekenen. Voor de bevoorrading van de basisinfrastructuur is er echter sprake van een sterke marktconcentratie onder de aanbieders van deze dienstverlening. Dit brengt het risico van een mogelijk kostenopdrijvend effect met zich mee, hetgeen (onnodig) tot extra kosten zou leiden voor particuliere rekeninghouders, maar ook voor winkeliers. Iets wat onwenselijk is voor ondernemers en consumenten. Wij zien echter ook het belang van de continuïteit van waardetransporteurs. Kijkend naar andere industrieën, zien wij andere oplossingen voor deze problematiek. Zoals bijvoorbeeld de oplossing aan de hand van de Postwet die weliswaar operationele winsten mogelijk maakt, maar die wel aan maxima bindt. Wij vragen het Ministerie van Financiën om mogelijkheden te onderzoeken om de risico's van een prijsopdrijvend effect voor consumenten en winkeliers als gevolg van deze concentratie op voorhand te voorkomen.

---

¹ [PwC Strategy rapport chartaal februari 2023](#), pagina 34 en 67

Ad e) Verduidelijk Wwft verantwoordelijkheden

Het gebruik van contant geld heeft ook een keerzijde: iets wat onderbelicht blijft in het wetsvoorstel. Meer dan digitale betaalmethodes brengt contant geld risico op witwassen met zich mee. Iets waarvoor banken uit hoofde van de Wwft clientonderzoek doen en indien nodig op individueel klantniveau maatregelen treffen. Op dit moment voorzien Rabobank, ING en ABN AMRO reeds vrijwillig in een infrastructuur voor het opnemen en storten van contant geld. Hiervoor maken zij gebruik van Geldmaat, waar enkel rekeninghouders van deze 3 banken gebruik kunnen maken van de stortingsdiensten. Het openstellen van deze dienstverlening voor rekeninghouders van andere banken vinden wij een goed voorstel, maar mag niet leiden tot extra verplichtingen uit hoofde van de Wwft voor de partijen die verplicht worden om te voorzien in de basisinfrastructuur. Het clientonderzoek naar individuele ongebruikelijke transacties moet bij de banken blijven waar de rekeninghouders de rekening aanhouden. Rabobank verzoekt de wetgever om deze verduidelijking in het wetsvoorstel op te nemen.

Ad f) Verduidelijk prijsstelling van de basisinfrastructuur

Op pagina 25 van de Memorie van Toelichting wordt gesteld dat elke particuliere biljetopname en -storting gratis wordt. Daarnaast wordt het gesproken in de Memorie van Toelichting over het maximeren van transactietarieven van zakelijke klanten. Rabobank verzoekt de Nederlandse wetgever te verduidelijken dat dit enkel geldt voor stortingen en opnames via de basisinfrastructuur.

Tot slot

Tot slot willen wij de wetgever vragen om oog te hebben voor de proportionaliteit van deze wetgeving. De laatste jaren zijn er veel Europese wetten opgesteld om verdere standaardisatie binnen Europa te stimuleren. In algemene zin steunen wij deze richting. Wij zien echter ook dat de Nederlandse wetgever geregeld gebruik maakt van zogenaamde lidstaatopties: aanvullende eisen die enkel voor de Nederlandse markt gelden. Deze aanvullende eisen hebben in sommige gevallen in onze ogen onbedoelde neveneffecten op de markt, met name op de langere termijn. Wij pleiten daarom voor om oog te hebben voor gelijke regelingen voor de Europese markt en zo min mogelijk afwijkingen hierop te hanteren die enkel voor de Nederlandse markt gelden.

Hierbij is het goed om aan te tekenen dat verdiensten op betalingsverkeer voor marktpartijen van belang zijn: dat creëert ruimte voor innovatie. In betere oplossingen voor klanten, zoals bijvoorbeeld betalen met mobiel, betalen met de betaalpas in het openbaar vervoer of veiligere oplossingen om fraude tegen te gaan. Als dit onvoldoende gewaarborgd is, zal de Nederlandse markt op termijn achter komen te lopen op de Europese markt. Iets wat in onze ogen onwenselijk is en niet in het belang van de Nederlandse samenleving. We vragen daarom aan de wetgever terughoudend te zijn met aparte regels voor de Nederlandse markt en rekening te houden met de effecten op het level-playing field in Europese context.

Veel dank voor de geboden mogelijkheid om onze zienswijze aan te geven. Rabobank is uiteraard graag bereid tot het geven van een nadere toelichting. Daarvoor kunt u contact opnemen met onze Public Affairs-afdeling via publicaffairs@rabobank.nl.

Wij zien graag de toekomstige consultatie tegemoet op het geheel van het wetsvoorstel en de bijbehorende AMvB.

Utrecht, 8 maart 2024